Feestviering bij het 25-jarig regeringsjubileum van H.K.H. Koningin Wilhelmina in Nistelrode en Vorstenbosch.

door H.A.M. van Grinsven

Dit jaar vielen door vuurwerk bijna 1300 gewonden, 100 meer dan vorig jaar. Hulpverleners zoals politie, brandweer en ambulancepersoneel worden bij nieuwjaarsvieringen door vuurwerk ernstig en onaanvaardbaar gehinderd in de uitvoering van hun werk.
In de politiek en in de samenleving laait de discussie op over een algeheel vuurwerkverbod. Politieke partijen laten weten aan een voorstel voor zo'n verbod te werken. Een onlinepetitie die zich uitspreekt voor een verbod op consumenten-vuurwerk en steun geeft aan het Nationaal Vuurwerkmanifest is al door duizenden ondertekend. Er gaan stemmen op om het knalvuurwerk en vuurpijlen te verbieden. Zo het zich nu laat aanzien blijft alleen siervuurwerk nog toegestaan.

Foto 1 H.K.H. Koningin Wilhlmina 1898 – 1923
Bron: Pinterest

Vuurwerk werd vroeger al gebruikt ter vergroting van de feestvreugde. Carbidschieten werd gedaan o.a bij oudjaar, ondertrouw en bruiloften. In de Tweede Wereldoorlog werd carbit gebruikt voor fietsverlichting. In mijn jeugd kocht ik, midden in de zomer, carbid op 'het pakhuis', bij d'n boerenbond, om het thuis te gebruiken in een knalapparaat teneinde de spreeuwen te verjagen in onze kersenboomgaard.
Bij koninklijke geboorten, huwelijken, begravenissen en andere plechtigheden worden er saluutschoten afgevuurd. Men gebruikt dan een klein kanon of, als dit niet beschikbaar is en er noodgedwongen genoegen genomen moet worden met een kleiner kaliber, geweren en klinken er dus geweersalvo's zoals ook in Nistelrode op 13 september 1923. Op 12 september in de namiddag was het feest voor de jeugd. In de gemeente Nistelrode werd 2 dagen feest gevierd bij het 25-jarig regeringsjubileum van Hare Koninklijle Hoogheid Koningin Wilhelmina.

In het Udens Weekblad wordt hierover verslag gedaan:
Vorstenbosch: Het jubileumfeest van. H.M. de Koningin is in Vorstenbosch op schitterende wijze gevierd. Voor de middag had er een plechtige godsdienstoefening plaats in de kerk, welke door bijna allen werd bijgewoond. Na de middag de volksspelen, waarvoor prachtige prijzen waren beschikbaar gesteld. Voortdurend knalden de donderbussen en de fanfare uit Heeswijk hield er de feestvreugde in. Ten slotte werd 's avonds een prachtig vuurwerk afgestoken. In één woord: Vorstenbosch heeft een feest gevierd, zooals nog nooit voor dezen.

Nistelrode: De jubileumfeesten zijn ook in onze gemeente schitterend geslaagd. Allen hebben op waarlijk enthousiaste wijze uiting gegeven aan de gevoelens van dankbaarheid die hen bezielde jegens onze geëerbiedigde Koningin. Donderdag l.l. was het gehele dorp in vlaggentooi en feestelijk versierd, terwijl een lieflijk septemberzonnetje zowel op beide feestdagen als op de dagen der voorbereiding zijn onmisbare medewerking verleende.
Woensdag werden de feesten geopend met een plechtige H. Mis van dankzegging, voorgeschreven door Z.D.H.[1] den bisschop.
Deze dag was verder voor de kinderen bestemd. Om 1 uur ving de kinderoptocht aan, waaraan ongeveer 400 kinderen deelnamen, allen getoond met oranje, rood, wit en blauw; het geheel leverde een mooie aanblik op. Aan het raadhuis werd halt gehouden waar de kleine (kinderen) hun liederen zongen en daarop door de burgemeester werden toegesproken. Om 2.30 uur begonnen de kinderspelen, waarbij de kinderen, dank zij de mooi opgezette regeling door het onderwjzend personeel, zich buitengewoon amuseerden. Behalve de prijswinnaars bekwamen ook de niet prijswinnaars een kleine herinnering aan deze schone dag mee naar huis. Vervolgens werden de kinderen onthaald op chocolade met krentenbrood waarover zij luid hun volle tevredenheid te kennen gaven. Deze dag liep dan ook uitstekend van stapel.
Donderdag l.l. was bestemd voor het groot publiek. 's Morgens om zes uur werd reveille geblazen door het ganse dorp terwijl overal geweersalvo's klonken. Om 8.30 uur verzamelden zich de spelers aan de volksspelen voor het raadhuis, ten einde te loten over de volgorde waarin zij aan de spelen zouden deelnemen. Op het programma stonden voor de dames: ringsteken per fiets, stoelenrace en lepellopen. Voor de jongens van 13 tot 16 jaar: zaklopen, petslaan en balkruien. Voor de groten: blaastrappen, mastklimmen, lopen met hindernissen, tonsteken en fietsen met hindernissen.
Er was flinke deelname en het publiek amuseerde zich kostelijk.
Het glanspunt voor deze dag was wel de optocht waarvan de volgorde was als volgt:
1. Vaandrig te paard
2. Ruiters
3. Kaartgezelschap
4. Rijtuigen met erecomité
5. Ruiters
6. Praalwagen " Jonge Boerenstand "
7. Versierde fietsen
8. Praalagen " het Veer "
9. Harmonie St. Lambertus
10. Handboogschutterij
11. Feestcommissie
12. praalwagen " Oud-Nistelrode "
13. Gemeentebelang
14. Praalwagen met H.M. de Koningin, geëscorteerd door Gardes d'Honneur en Burgerwacht.

[1] Z.D.H is Zijne Doorluchtige Hoogheid; de juiste titulatuur had Zijne Hoogwaardige Excellentie moeten zijn.

Foto 2 (extract) De gefingeerde koningin vervulde haar rol op onverbetelijke wijze
Bron: Collectie Erven W.A.A. van Binsbergen

De gefingeerde koningin vervulde haar rol op onverbeterlijke wijze, zich geheel van hare waardigheid bewust, groette zij telkens het langs de weg geschaarde publiek met lichte hoofdbuigingen op innemende wijze. De wagen waarop zij was gezeten was smakelijk opgekleed en voldeed uitstekend. Te roemen valt verder de praalwagen van de Jonge Boerenstand; deze was enig, blijk gevend van veel kunstzin van de ontwerper, waarlijk betekenisvol. De praalwagen " Nistelrode voorheen " vertoonde een compleet ingericht weefgetouw waaraan een inwoner der gemeente lustig zat te weven, terwijl daarnaast een geheel op zijn ouderwets verklede man en vrouw de lachspieren van het publiek danig wisten op te wekken. Er werd gesponnen en gespoeld dat het een lust was. De wagen trok aller aandacht.
De praalwagen " Het Veer " vertoonde een geheel in oranje gehulde veerboot. Twee jonge mannen hanteerden de roeispanen en trokken van tijd tot tijd aan de veerbel, ten teken van overvaren. Het veergeld was bepaald op 5 centen. Voor iedere inwoner van ons dorp was de betekenis van deze wagen voldoende duidelijk.
De praalwagen " Handboogschutterij " vervoerde een volledig opgezette doel, waarbij het gezelschap lustig pijl en boog hanteerden.
De vereniging " Het Gemeentebelang " ijverde in een mooi opgeschilderd raadhuis zeer voor de belangen der gemeente.
De harmonie "St. Lambertus ", die zich voor deze feesten wederom had georganiseerd, speelde lustig tijdens de optocht en gaf 's avonds, onder veel toeloop van jong en oud, een goed geslaagd concert.
Na afloop van de optocht verzamelde men zich op het feestterrein voor het raadhuis waar vaderlandse liederen werden gezongen terwijl de burgemeester hier een rede hield. Luide hoera's weerklonken. Het volk was enthousiast.

Tegen 6 uur was de prijsuitreiking voor de winnaars van de volksspelen. Prachtige prijzen waren voor één der ramen van het gemeentehuis uitgestald, terwijl door de burgemeester nog een 3-tal extra prijzen beschikbaar waren gesteld om te verloten onder degenen die geen prijs hadden weten te bemachtigen.

Foto 3 Het winkeltje van Piet van de Ven in de Tramstaat Bron: Foto collectie H. van Grinsven

Incident

Even voor de prijsuitdeling deed zich nog een klein incident voor. Er was nl. ten huize van P. van de Ven, winkelier, in zijn winkel brand uitgebroken, doordat een vonkje vuur was terecht gekomen op de daar uitgestalde z.g. klappers en sissers, die door het jonge volkje ter plaatse werden aangekocht. Het vuur greep snel om zich heen doch moest zich bepalen binnen de grenzen van de winkel die nochtans een groot deel van zijn inhoud verloren zag gaan. Jammerlijk liep daarbij een 3-jarig kind ernstige brandwonden op en moest onder geneeskundige behandeling worden gesteld. Als gevolg hiervan werd voor het verdere van de dag het omgaan met die gevaarlijke dingen door de burgemeester verboden.

Als de avond gevallen was boden de talrijk ontstoken lampions aan raadhuis en Wilhelminaboom een fraai aanblik. Jammergenoeg kan de “schitterende” verlichting van raadhuis en Wilhelminaboom de toets der kritiek niet doorstaan, doordat kortsluiting was ontstaan in het aangebrachte elektrisch licht. Het beantwoordde slechts ten dele aan het doel waarvoor het was aangebracht. Wel jammer. Tot laat in de avond heerstte er in het dorp een gezellige drukte. Geen enkele wanklank werd gehoord. Ook dronkenschap kwam niet voor. Ongetwijfeld zullen de heerlijk geslaagde feestdagen nog lang in het geheugen der Nistelrodenaren voortleven. In één woord: er is waardig feestgevierd.

Geraadpleegde bronnen: Udens Weekblad via BHIC DenBosch van 8 en 19 september 1923.
Foto’s: Collectie erven W.A.A. van Binsbergen, Coll. H. van Grinsven en Pinterest